

*Helnæs sogns
Lokalthistoriske
Arkiv
Årskrift 2011*

Årsskrift 2011

Medarbejdere i arkivet:

Anne K. Hansen, formand.....	64771376
Helle B. Andresen.....	23702709
Janus Storm.....	64771882
Niels Ellebæk, kasserer.....	64771307
Jan Christiansen.....	64771952
Jørgen Larsen.....	64771313

Indhold:

- Årets gang i arkivet
- Historien om Lille Larsen
- Julie – en helnæspige
- Helnæs for 100 år siden
- Arkivets regnskab
- Rasmus Christensens familie (billede)

Årsskriftet koster 20 kr.

Omslaget er kreeret af Helle Blume Andresen

Arkivet har åbent den første lørdag
i hver måned kl. 9.30 til kl. 11.30
samt efter aftale med en medarbejder

Årets gang i arkivet 2011

Et nyt årsskrift skal skrives og her berettes om, hvad der er foregået i arkivet i 2011.

Vores ”åbent hus” arrangement var den 26. marts.2011. Årets tema var ”Langøre – Lillestranden”. Vi efterlyste og lånte mange malerier og andre ting, der viste områderne. Mange tak for hjælp og interesse. Dan havde plukket i gamle film og fundet passager, der viste områderne i forskelligt slags vejr. Det blev til en video, der kørte i åbningstiden. Der kom heldigvis mange besøgende til udstillingen.

Det har været et travlt år i arkivet. Alle vore arkivalier skulle omregistreres i systemet ARKIBAS. Vi har haft en professionel person fra Odense stadsarkiv til hjælp, Rasmus Lock. Han har været 8 dage fordelt over året og vejledt os i arkivering.

Den 28. august arrangerede arkivet en byvandringstur her på Helnæs. Sammen med arkitekt Steen Kjær havde vi udvalgt 3 områder, hvor vi gjorde holdt og omtalte bygninger og haver. De 3 steder var Højskolen, Stævnen, og Bøgeskovsvej med Antikken og sluttede i Ellebæks have. Ind imellem var der kaffepause i Borgerhuset. Det var en vellykket tur med ca. 30 deltagere.

Den 12. nov. var arkivernes dag. Vi lavede en lille udstilling og havde åbent fra kl. 10 til kl. 14, men der var kun få på besøg.

Arkivet har haft mange henvendelser fra personer, der søgte forskellige oplysninger om deres forfædre.

Vi har fået en del arkivalier i løbet af året, og vi tager gerne mod flere, hvis nogen rydder ud i gamle papirer, skøder og billeder, vil det være fint, hvis arkivet må kigge med.

På arkivets vegne
Anne Hansen

Rasmus Lock, Jørgen Larsen og Jan Christiansen arbejder ved PC'en

Historien om lille Larsen -eller hvordan Helnæs lokalarkiv blev 25 unikke billeder rigere.

Sidste gang vi skulle på ferie, skulle det være til Spanien, nærmere bestemt til den Andalusiske "stegepande". Vi havde i tidens løb set mange flotte billeder og film fra området.

Som sagt så gjort og vi stod i lufthavnen i Malaga midt iblandt 40 andre glade rejsende, dem skulle vi dele bus med de næste 10 dage.

Vi så alle de dejlige steder og talte med vore medrejsende. Helt tilfældigt kom jeg til at tale med en herre fra Horsens. Han ville vide, hvor vi kom fra, og da han hørte navnet Helnæs, kom det prompte fra ham, så er det min kone, du skal tale med.

Hun hedder Kirsten, og næste dag fik vi en lang snak med Kirsten om, hvad der for hende var det interessante ved Helnæs.

Hendes far var i årene 1942-43 mejerist på Helnæs mejeri, derudover var han leder af gymnastikhold for børn, karle og piger. Han ledede også folkedans, men for os er det mest interessant, at han var ivrig amatør fotograf (noget der var dyrt og vanskeligt under krigen).

Det resulterede i, at han fik lavet et fotoalbum om sin tid på Helnæs.

Jeg fortalte, at jeg havde noget med lokalarkivet at gøre og spurgte om vi måtte låne billederne til gennemsyn. Det fik vi en aftale om og en sommerdag fik vi et fotoalbum til låns.

Det er mange år siden, at det var 1942 - helt præcis 70, lægger man så til at personerne på billederne er over 20 år, ja så er det over 90 år siden. Det har vi jo ikke ret mange, der er og kan huske i vores lille samfund.

Vi måtte ty til Karen Sørensen og Ellen Andersen, og de var til stor hjælp med at identificere mange af personerne, så arkivet fik god billeddækning på et par af krigsårene.

Lille Larsen kom meget på Mosegård. Han blev åbenbart så glad for familien, at han besluttede, at hvis han engang fik børn, skulle de hedde det samme som de 3 på Mosegård: Grethe, Kirsten og Lars, og sådan blev det. Det var den Kirsten, vi talte med, jeg har også hilst på Grethe, Lars bor i Kolding.

På grund af uoverensstemmelser med mejeribestyreren, rejste Aksel Larsen efter at have givet børnene på Mosegård hver en Højskolesangbog (kilde: Kirsten Boe).

Lille Larsen havde en veninde på Helnæs ved navn Nanna, findes der

blandt læserne af ovenstående nogen, som kan fortælle noget om en pige med dette navn, hører arkivet gerne derom.

Jan Christiansen.

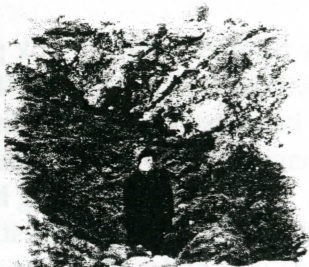
Her er nogle af lille Larsens billeder

Lille Larsen

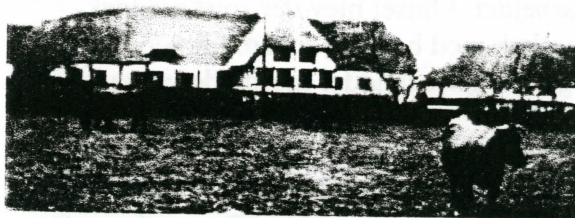

*Anna og Mads Hansen foran
Helnæshus*

*Bombkrater,
hvis de allieredes bombe-
fly blev beskydt af tyske
jagere smed de bombela-
sten for at lette flyet og
for bedre at kunne ma-
nøvrere.*

*I nordenden af Helnæs,
blev der smidt flere bom-
ber uden at gøre skade.
Kraterhullerne er flere
steder stadig synlige.*

Mosegård 1943

Gymnastik drenge og piger i 1943, ledet af lille Larsen

Julie Jensen, Hårby

En forhenværende helnæspige har fortalt om nogle af sine oplevelser fra den tid, hun var barn på halvøen.

Julie Jensen (født Christensen) nu bosat i Hårby er født i ejendommen Helnæs byvej 27.

Hun er ud af en søskendeflok på 8. Forældrene var Karen og Rasmus Christensen. Et meget kendt par på Helnæs, da de hjalp med mange forskellige arbejder rundt på egnen. De havde selv jord og husdyr, køer og grise, de havde haft en hest, der døde. Dyrene passede Karen og hun betroede ikke andre til det arbejde, ikke engang svigersønnen, der var formester.

Parret købte huset af en post, da de blev gift i 1912. De forpagtede skolejorden "Vesterhave". På den grund var der et markhus, hvor Rasmus kunne få en velfortjent pause i markarbejdet. I huset blev der spist madpakker, som Karen gik ud med i følgeskab med børn og senere børnebørn. Birthe Rye (f. Carlsen) mindes også de gode madder mormoderen havde smurt.

Børnene skulle hjælpe til derhjemme, for faderen gik også på arbejde, så ved vintertid måtte de somme tider ud at tærsk korn om aftenen, for at få foder til dyrene. Det var ikke spændende at gå op på et mørkt loft og kaste neg ned i tærskværket.

Julie husker, at hun som barn af og til løb rundt med en seddel, som folk skulle læse for at gøre opmærksom på, at der skulle foregå et eller andet i Forsamlingshuset eller skolen, som juletræ, fastelavnsfest, mejerifest el. lignende sammenkomster.

Parret dyrkede grønsager til salg. Rasmus kørte rundt og solgte kål, et rødkålshoved kostede 25 øre et hvidkålshoved 20 øre.

Når en Helnæsbo var død, og der skulle være begravelse, kunne der bestilles kranse ved Karen Christensen. Hun bandt kranse, og brugte thua fra sin hæk til bunddækning. Man kunne komme med blomster selv eller også sørgede Karen for dem, undertiden blev der købt roser hos gartner Mose i Glamsbjerg for 10 øre stykket, og hvis de kun var små knopper, blev de sat ved kakkelovnen om natten. Børnene skulle være påpasselige med ikke at flytte om på blomsterne i spandene. Man skulle kunne kende sin egen krans.

Når alt var bundet færdig, var det børnenes opgave, at bære kransene til huset med kisten. Det foregik på den måde, at kransene blev hængt på et kosterkaft. Og der gik et barn i hver side af vejen med stangen. Der var ikke så megen trafik dengang. Når de kom til huset, blev de budt indenfor for at se den afdøde. For som Marie sagde engang: "Der var jo ikke så mange fornøjelser dengang".

Om søndagen gik udflugten til Vide Klint over møllerens mark. Der var meget smuk natur med udsigt over Helnæsbugten

En af de ting Julie husker er, at om vinteren, når der var is i åledybet blev der hugget blokke af is, der blev kørt og fyldt i et ishus, som mejeriet havde overfor på den anden side af vejen. Der kunne det holde koldt hele året. Når Signe (kokekone) lavede is dessert til en fest i Forsamlingshuset, blev den frosset der.

En af Julies gode oplevelser fra barndommen var, på eksamensdagen fik børnene hver 10 øre til en is, som de købte ved Reinholdt Tatol. Rasmus Christensen var vejmand og havde især travlt med snekastning om vinteren. I sine sidste år passede Rasmus den store dieselmotor på Maden. Der skulle renses op, ellers kunne den brænde sammen. Han havde en lænestol i pumpehuset til pauserne. Når Karen gik ud med frokost til ham, strikkede hun, mens hun gik

Rasmus Christensen var bror til Anna Hansen gift med fisker Martin Christiansen. De kom fra Horne. Rasmus blev 69 år. Hans kone Karen boede i deres hus til hun døde i 1976, 89 år gammel.

Anne Hansen

Hjælpe midler til arkivering

Når der arbejdes med arkivering er der flere redskaber, vi kan gøre brug af, for at opnå et så korrekt resultat som muligt.

Her kommer kirkebøgerne, der er lagt ud på internettet, ind i billedet. Heri er alle kirkelige handlinger registreret: Døb, konfirmationer, vielser og begravelser. Alt sammen noget vi har brug for i arkivet for, for f. eks. at finde den korrekte stavemåde på et navn. Den korrekte dato og årstal - hvor mange børn og hvad de hed i en familie. Ligeledes er der i de fleste tilfælde nævnt faderens profession.

Det nyeste årstal vi har til rådighed er 1928, da oplysningerne skal være 80 år, inden de er tilgængelige. Derimod kan vi gå flere hundrede år tilbage.

Ved at nærlæse de mange oplysninger kan man danne sig et billede af, hvordan tilværelsen har formet sig for befolkningen i en given periode. Fælles for den tid er den høje børnedødelighed. Der er ikke mange familier, uden at et eller flere børn døde i en søskendeflok, noget man har svært ved at forstå i vore dage.

En anden ting er de mange stakkels piger, der blev med barn udenfor ægteskab, og som i kirkebogen ikke ville have navnet på faderen opgivet. Det fører til det næste, som kirkebogen oplyser om, ved indgåelse af ægteskab: At der var rigtig mange kvinder her på Helnæs, der er kommet hertil som husbestyrerinde med et eller flere børn og efterfølgende blev gift med manden i huset eller på gården, hvilket var normalt dengang, da tiderne var så svære at leve i.

Hvis en af forældrene gik bort var det tvingende nødvendigt, at den tilbageblivende måtte finde sig en ny ægtemage for at komme nogenlunde gennem tilværelsen, ikke mindst for børnenes skyld, hvis der var nogen. Vi skal alle sammen være glade for at være født i en periode, hvor det for de fleste, er noget nemmere at komme igennem tilværelsen.

Jan Christiansen

1955. 1955.

*Linda og Søren Sørensen
malke deres køer*

*Linda og Søren Sørensen,
ved deres datter
Inges Bryllup med
Hans Lund, i 1955.*

*Søren Sørensen Strand-
bakken 5, vandrer sine køer ved
Strandbakken 3*

Eksempler på billeder arkivet har modtaget for nyligt

1955. 1955.

Det skrev aviserne om Helnæs for 100 år siden

17/3 Vies i Helnæs kirke, frk. Johanne Bang, Helnæs og Mads Jørgen Madsen, Melby.

Fyrmester Winsløw, Helnæs Fyr er fra 1/7 afskediget med pension, pga. svagelighed.

23/5 I 1990-10 er statskassens tilskud til alderdomsunderstøttelse, for Helnæs kommune: 140 kr. og 13 øre.

I indeværende finansår har Helnæs kommune modtaget statstilskud: d. 1/7 1910: 4,67kr. D. 1/1 1911 2,00 kr.

Fyrmester ved Egense fyr, A. Stephensen, er fra 1/7 forflyttet som fyrmester ved Helnæs fyr

16/6 Assens Amts skoleråd har bevilget 80 kr. til lærer Runge, Helnæs, for afholdelse af aftenskole i den forløbne vinter.

26/6 Helnæs skytteforening holdt i går Emb. Skydeøvelse. En af skytterne stod under øvelsen lidt tankeløst med sit gevær. Skuddet gik af og kuglen ramte gmd. Hans Larsen (ved kirken) i begge ben imellem ankelen og fodleddet. Han er indlagt på Assens sygehus.

31/7 På et valnøddetræ tilhørende gmd. Lars Ravn, Helnæs, er vokset en nøddeklase med 13 vel udviklede nødder.

13/9 Folkeskolelæreindeembedet i Helnæs er opslået ledigt. Begynderløn: 550 kr. + 50kr for at undervise i håndgerning. Bolig med have, samt anordningsmæssigt brændsel.

Ved Amstskolerådsmødet d 28/11 tildeltes Anders M. Jensen, Helnæs, 125 kr. til højskolekursus og Søren P. S. Fugl, Helnæs 180 kr. til landbrugsskolekursus.

Janus Storm

Årsregnskab 2011 for Helnæs Lokalhistoriske

	Indtægter	Udgifter
Kassebeholdning 1/1 2011	871,50	
Printerpatroner		350,00
Arkivkuverter		371,00
Kontingenter		600,00
Assens Kommune tilskud	3617,00	
Kontorartikler		456,36
Kassebeholdning 31/12		150,50
I alt	<u>4488,50</u>	<u>1927,50</u>
<u>Kassebeholdning</u>	<u>150,50</u>	
<u>Indestående i banken</u>	<u>10454,66</u>	
<u>Formue i alt</u>	<u>10605,16 Kr.</u>	

Rasmus Christensen m. familie

*Stående fra venstre: Julie, Anders, Ingeborg, Kristian,
Marie, Hans*

*Siddende fra venstre: Erik, Karen, (mor)
Rasmus, (far) Knud*